

Sygn. akt II Kp 134/17

PR w I. Ds. 1786/16

POSTANOWIENIE

Dnia 25 kwietnia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Elblągu, II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSO Władysław Kizyk

Protokolant: sekr. sąd. Małgorzata Szypulewska

po rozpoznaniu zażalenia pokrzywdzonego M. M. na postanowienie Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Iławie z dnia 27 grudnia 2016 roku o odmowie wszczęcia śledztwa w sprawie o sygn. akt Ds. 1786/16

na podstawie art. 329 § 1 i 2 k.p.k. w zw. art. 465 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 437 § 1 k.p.k.

postanowił

uchylić zaskarżone postanowienie i przekazać sprawę Prokuratorowi Rejonowemu w Iławie do dalszego prowadzenia.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 27 grudnia 2016 r., które zostało zatwierdzone przez Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Iławie w dniu 30 grudnia 2016 r. odmówiono wszczęcia śledztwa w sprawie zaistniałego w dniu 18 lutego 2016 r. w miejscowości B., gmina E. doprowadzenia przez Z. C. w celu osiągnięcia korzyści majątkowej M. M. do niekorzystnego rozporządzenia własnym mieniem w kwocie 533.662,50 zł w ten sposób, że podczas zawarcia ustnej umowy na dostawę pszenicy wprowadził w błąd pokrzywdzonego co do faktu, że jest w posiadaniu zboża w ilości 750 ton będącego przedmiotem umowy działając na szkodę M. M., tj. o czyn z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. – wobec stwierdzenia, że czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego – na zasadzie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k.

W uzasadnieniu organ prowadzący postępowanie przygotowawcze wskazał, że niniejsza sprawa ma charakter sporu cywilnego i powinna być rozpoznana w drodze postępowania cywilnego (postanowienie, k. 76).

Postanowienie to zaskarżył pokrzywdzony M. M.. Zaskarżonemu postanowieniu zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych wynikający z nieprzeprowadzenia postępowania dowodowego w pełnym zakresie oraz dowolną i błędną ocenę przedstawionego materiału dowodowego oraz nieuzupełnienie materiału dowodowego dowodami zebranymi z inicjatywy organu prowadzącego postępowanie przygotowawcze. W uzasadnieniu wskazał, że Z. C. na poświadczenie zawartej przez strony ustnej umowy sprzedaży wystawił fakturę VAT nr (...) na kwotę 566.750 zł. Pokrzywdzony podniósł, że w dniu 19 lutego 2016 r. zapłacił na rzecz Z. C. kwotę 533.662,50 zł. Podał nadto, że w czasie prowadzonych negocjacji w sprawie zakupu pszenicy Z. C. zapewnił go, że taką ilość pszenicy posiada i przechowuje w swoim gospodarstwie i że ją w każdej chwili na żądanie pokrzywdzonego wyda. Pokrzywdzony zaakcentował, że jak się później dowiedział Z. C. już w chwili zawarcia z nim umowy posiadał znaczne zadłużenia, na kwotę około 2.500.000 złotych, o czym ten go nie poinformował. Tym samym już w chwili zawarcia umowy Z. C. miał świadomość, że nie będzie w stanie wywiązać się z warunków umowy, ponieważ nie posiadał 750 ton pszenicy. Wobec tego zdaniem pokrzywdzonego Z. C. działał z zamiarem wyłudzenia od niego środków pieniężnych. Twierdząc, że posiada 750 ton pszenicy wprowadził pokrzywdzonego w błąd, w wyniku czego doprowadził go do niekorzystnego rozporządzenia mieniem (zażalenie, k. 77-79)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie, wniesione przez pokrzywdzonego M. M. okazało się zasadne i należało je uwzględnić.

W ocenie Sądu decyzja Prokuratora o odmowie wszczęcia śledztwa była zdecydowanie przedwczesna i nieuzasadniona z uwagi na przedstawione w zawiadomieniu o popełnieniu przestępstwa okoliczności. Podejmując decyzję o odmowie wszczęcia śledztwa Prokurator nie spełnił podstawowych zadań postępowania przygotowawczego, które są określone w art. 297 § 1 i 2 k.p.k.

Z treści zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa wynika, że w dniu 18 lutego 2016 pomiędzy Z. C. a M. M. doszło do zawarcia umowy sprzedaży pszenicy w ilości 750 ton za kwotę 561.750,00 zł. Umowa ta została zawarta ustnie, jednakże fakt jej zawarcia został potwierdzony wystawieniem faktury VAT (faktura VAT, k. 4). Z. C. w trakcie przedmiotowej transakcji zapewnił M. M., że dysponuje taką ilością pszenicy i, że wyda mu ją na żądanie, gdy ten będzie musiał ją dostarczyć na statek.

W dniu 19 lutego 2016 r. tytułem częściowej zapłaty M. M. przełał na rzecz Z. C. kwotę 533.662,50 zł (potwierdzenie przelewu, k 5).

W dniu 13 czerwca 2016 r. pokrzywdzony zgłosił żądanie, aby Z. C. wydał mu zakupioną pszenicę. Mimo zapłaty Z. C. nie wydał pokrzywdzonemu pszenicę tłumacząc się różnymi okolicznościami życiowymi.

W późniejszym okresie, już po zawarciu umowy okazało się, że Z. C. jest zadłużony na kwotę ok. 2,5 mln złotych. Do pokrzywdzonego wpłynęło pismo od Komornika przy Sądzie Rejonowym w Płocku informujące, że komornik ten zajął wierzytelności pokrzywdzonego M. M., które ten miał względem Z. C..

Faktem jest, że M. M. nie widział zakupionego zboża, jednakże w kontraktach tego typu łączących profesjonalne podmioty nie było takiej potrzeby i konieczności. Z. C. polecił pokrzywdzonemu bardzo dobry znajomy, zaś Z. C. twierdził, że nie ma żadnych zobowiązań, że nie zalega z podatkami co wykazał przedłożonymi zaświadczeniami. Dlatego M. M. nie miał podstaw, by przypuszczać, że po stronie Z. C. wystąpią jakieś nieprawidłowości.

Tym czasem wobec Z. C. prowadzone były różne postępowania egzekucyjne. Dla przykładu wskazać należy, że komornik z P. zlicytował maszyny Z. C.. Obecnie na nieruchomościach Z. C. ustanowiono zabezpieczenie w postaci hipoteki.

Z. C. na pokrycie swoich zobowiązań wobec pokrzywdzonego podpisał weksel. Na podstawie tego weksla pokrzywdzony dochodził swoich roszczeń przed Sądem Okręgowym w Elblągu. Sąd Okręgowy w Elblągu wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym. Nakaz zapłaty był wystawiony na podstawie weksla i był wykonalny. Nie doszło jednak do wyegzekwowania należności, gdyż Z. C. wniósł zarzuty, a Sąd Okręgowy w Elblągu nie wyznaczył dotychczas terminu rozprawy.

Dotychczas komornik wyegzekwował od Z. C. na rzecz pokrzywdzonego kwotę ok. 300 tys. zł, na resztę kwoty pokrzywdzony uzyskał zabezpieczenie na gruntach Z. C. poprzez ustanowienie hipoteki.

Wobec powyższych ustaleń, nie można zgodzić się ze stanowiskiem Prokuratora, że w zachowaniu Z. C. nie wystąpiły ustawowe znamiona przestępstwa opisanego w art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k.

Istotą przestępstwa oszustwa jest doprowadzenie pokrzywdzonego do samodzielnego rozporządzenia mieniem własnym lub cudzym poprzez jedno z zachowań – tj. wprowadzenie w błąd, wyzyskanie błędu lub niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania. Wobec tego z uwagi na konieczność doprowadzenia do niekorzystnego rozporządzenia mieniem, pokrzywdzonym może być tylko taki podmiot, który takiego rozporządzenia dokonał.

Wprowadzenie w błąd (tzw. oszustwo czynne) oznacza, że sprawca swoimi podstępными zabiegami doprowadza inną osobę do mylnego wyobrażenia o rzeczywistym stanie rzeczy, np. co do cech sprzedawanego towaru, okoliczności

zawieranej transakcji. Środkiem użytym do wprowadzenia w błąd mogą być: słowo, pismo, fałszywe narzędzia, urządzenia techniczne itp.

Przywołując niekwestionowane zapatrywania doktryny i orzecznictwa stwierdzić należy, iż oszustwo jest przestępstwem trudnym do udowodnienia, a to ze względu na konieczność wykazania zamiaru bezpośredniego kierunkowego, tak co do celu działania, jak i używanych środków.

Poczynione ustalenia wysoce uprawdopodobniają, że Z. C. swoim podstępym działaniem wprowadził w błąd M. M. oraz wyłudził od niego pieniądze w kwocie 533.662,50 zł. Po pierwsze Z. C. zawarł z pokrzywdzonym umowę sprzedaży pszenicy, z której od początku mógł nie mieć zamiaru się wywiązać. Dotychczas nie ustalono, czy Z. C. posiadał przedmiot umowy oraz czy poinformował pokrzywdzonego również o swoim potężnym zadłużeniu. Z. C. nie przystąpił również do wykupu weksła, który stanowił zabezpieczenia roszczenia. Ponadto Z. C. przez dłuższy czas zwodził pokrzywdzonego. Odwlekał termin wydania pszenicy, zawierał z nim kolejne porozumienia, których nie zamierzał zrealizować.

Wobec powyższego lakoniczne stwierdzenie przez Prokuratora, że niniejszy spór ma charakter wyłącznie cywilnoprawny było nieuzasadnione okolicznościami i stanowczo przedwczesne. Dlatego też organ prowadzący postępowanie przygotowawcze powinien przeprowadzić postępowanie dowodowe w oparciu o dokumenty dołączone do akt tejże sprawy, a także przesłuchać w charakterze świadka J. W., który poinformował M. M. o mającej nastąpić licytacji majątku ruchomego Z. C.. Należy też przesłuchać w charakterze świadka K. M. na okoliczność zawarcia umowy sprzedaży, obietnic składanych przez Z. C., że posiada pszenicę i ją dostarczy. Przy czym dla sprawy w celu ustalenia strony podmiotowej oszustwa, niezbędnym jest ustalenie stanu kondycji finansowej podmiotu kierowanego przez Z. C. w chwili zawarcia umowy z M. M. dostawy zboża dla w/w pokrzywdzonego.

Tutejszy Sąd zgadza się ze stanowiskiem Sądu Apelacyjnego w Krakowie zaprezentowanym w postanowieniu z dnia 13 grudnia 2011 r., sygn. akt II AKz 463/11 zgodnie, z którym umorzenie postępowania przed rozprawą na podstawie art. 339 § 3 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. może nastąpić tylko wówczas, gdy z materiału dowodowego zebranego w postępowaniu przygotowawczym wynika w sposób oczywisty, że zarzucany oskarżonemu czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego. Gdy zebrane dowody nie mają jednoznacznego wyrazu, więc dokonanie ustaleń co do istotnych okoliczności czynu wymaga głębszego badania i wieloaspektowej oceny materiału dowodowego, to umorzenie postępowania na posiedzeniu przed rozprawą nie jest dopuszczalne.

Prokurator powinien przeprowadzić postępowanie dowodowe, wnikliwie ocenić płynące z niego wnioski i dopiero wtedy postanowić o dalszych czynnościach.

Reasumując, decyzja Prokuratora o odmowie wszczęcia śledztwa jest zdecydowanie przedwczesna i nieuzasadniona. Mając na uwadze charakter niniejszej sprawy oraz wysokość szkody jaką poniósł M. M. Prokurator powinien przeprowadzić postępowanie dowodowe i dopiero wówczas zdecydować o ewentualnym umorzeniu śledztwa lub o sformułowaniu aktu oskarżenia.

Mając powyższe na uwadze Sąd postanowił, jak w sentencji.